

Instructions :

1. Attempt any 3 questions from first 6 questions.
2. Question No. 7 is compulsory.
3. Figures at the right hand side indicate the marks assigned to the question.

- Q.1** What is Biodiversity ? How does it affect environment ? [12]
- Q.2** Bring out the importance of farmer's problems in India. What is the role of Shetkari Sanghatana in solving their problems? [12]
- Q.3** Why does Terrorism emerge in the world? Highlight it's methods and remedies for it's removal. [12]
- Q.4** Comment on gender discrimination which prevail in India, how can we empower women in India? [12]
- Q.5** Discuss the legislative-relationship between centre and the state Government. [12]
- Q.6** Analyse the evolution of any Two state level political parties in India. [12]
- Q.7** Attempt Any TWO short notes from following : [14]
- a) Religion - its importance in Indian Politics.
  - b) Conflict - areas between Centre and State
  - c) Evolution of Co-alitics Politics in India
  - d) Caste and its influence on Indian Politics.

वेळ : २ तास

मराठी भाषांतर

गुण : ५०

सूचना :-

१. पहिल्या सहातील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
२. सातवा प्रश्न अनिवार्य आहे.
३. प्रश्नाच्या उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवतात.

- प्र.१** जैवविविधता म्हणजे काय ? पर्यावरणावर होणारा जैवविविधतेचा परिणाम कोणता आहे ? (१२)
- प्र.२** भारतातील शेतकऱ्यांच्या प्रश्नाचे महत्व स्पष्ट करा. शेतकरी संघटनेच्या या प्रश्न सोडविण्याबाबतीतील भूमिका स्पष्ट करा. (१२)
- प्र.३** जगात दहशतवाद का निर्माण होतो ? दहशतवादाच्या प्रकारांवर व त्याच्या निर्मूलनाच्या उपायांवर प्रकाश टाका. (१२)

- प्र.४ भारतातील अस्तित्वात असलेली स्त्री पुरुष विषमतेवर भाष्य करा, भारतीय स्त्रियांचे आपण सबलीकरण कसे करू शकतो. (१२)
- प्र.५ केंद्र-राज्य सरकारांच्या कायदेविषयक संबंधाची चर्चा करा. (१२)
- प्र.६ भारतीय कोणत्याही दोन राज्य पातळीवरील राजकीय पक्षाच्या उत्क्रांतीचे विश्लेषण करा. (१२)
- प्र.७ खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. (१४)
- अ. भारतीय राजकारणातील धर्माचे महत्त्व
  - ब. केंद्र - राज्य संबंधातील तणावक्षेत्रे
  - क. भारतीय संमीश्रपक्ष पध्दतीची उत्क्रांती
  - ड. भारतीय राजकारण व जाती व्यवस्था

***

सूचना : १०

समाप्ती भागात

वेळ : २ तास

(६६)

(६६)